

ILBIERAHTLULA—Insemmghu *lbierahtlura* ghax meta fl-istess kelma (bhal *flula*) ikun hemm żewġ likwidi ta' l-istess l-chen, wahda minn-hom iktarx tibiddel f'likwida oħra (*lura*). Ikteb *ilbierahtlula*, skond l-etimoloġija, u mhux *ilbierahtlura*.

HAL (rahal)—Mhux imnissel minn *hal* (stat) skond il-fehma tiegħi u ta' hafna oħra. Lanqas minn *rahal*, kif ukoll jaħsbu hafna oħra, fosthom Barbera. Fuq in-nisel ta' din il-kelma kien hemm korrispondenza bejn G. Vassallo, D. G. Micallef, il-Prof. Temi Zammit, ir-Rev. Dessoulavy u jien, fi "IL-MALTI" (1925-1925). Il-fehma ta' Ganni Vassallo, li *hal* mhix ġejja minn *rahal* ghax meta kelma tiqsar, iktarx tmur barra dik il-bieċa mill-kelma li mhix mgħobbija bl-aċċent, jien inżomm magħha. Hekk, f'*rahal* kienet tmur barra *hal* u mhux *ra*. Il-kelma *hal*, jew iktarx *hall*, setgħet tnisslet, kif nahseb jien, mill-Għarbi *Ahāl* (pl. ta' *ahī*, familja), *arhāl* (pl. ta' *rahl*, dar żghira, rħajjel), jew *mahāl* (pl. ta' *mahalla*—tribù, qabil). Jekk mill-plural *mahāl*, il-kelma jmissha tinkiteb *hal* ghax l-aċċent twil fil-Malti ma jehux hlief konsonanti wahda; jekk mis-singular *mahala* jmissha tinkiteb *hal*.

GIEH—Skond l-etimoloġija tal-kelma hija *gieh*. Ma tistax tithallat ma' *gieh* magħmula minn *gie+h*.

MINHABBA—Nahseb li għandha tinkiteb *mhabba* u mhux *minhabba*. Il-kelma *mhabba* b'l-particella *fi*, jew mingħajrha, tisser "pour cause" "pour amour" (per causa, per motivo, per ragione, eċċ., owing, for the sake, eċċ.)

MOHHOM—Għalkemm il-kelma hija magħmula minn *moħh+hom*, jidher li wiehed jista' jiktibha *moħhom*, flok *moħhom*, meta nafu li l-għerq tal-kelma *moħh* hija *m-h* b't-tieni konsonanti mtennija, jiġifieri b'h imlissna b'hoss imsaħħah (fil-Għarbi bit-*tixdid*) u dan il-hoss imsaħħah jinxorob bl-assimilazzjoni tal-*h* tas-suffiss *hom*, fejn flok *ħħh*, *ħh* huma biżżejjed biex jagħtu l-lehen magħqud ta' *ħh*. Fl-eżempji *tkellmu* u *garrfu*, il-konsonanti *lm*, *rb* ma jingħaqdux f'lehen wiehed bħal fil-konsonanti *ħħh* li jagħtu l-lehen imwahhad ta' *ħh* u għalhekk il-proċess morfologiku u fonetiku fiż-żewġ kasijiet mhux identiku.

ZGUR u **PIZ**—Ir-regula hi li meta f'kelma mislufa minn ilsien ieħor konsonanti tbiddel il-lehen, il-konsonanti għandha tinkiteb skond dak il-lehen *kemm-il-darba* fl-inflessjoni tal-kelma, il-konsonanti tibqa' b'dak il-lehen. Eż: *gverta*, *gvieret* (minn *coperta*), iżda mbagħad *kvievet* u mhux *gvievet*, ghax is-singular jagħmel *kavetta*. Hemm saħansitra radikali ta' kliem għarbi li fil-Malti, fuq hekk, jinkitbu bil-lehen *imbiddel* u mhux bil-lehen tar-radikali tal-kelma għarbija. Eż: *Guh* u mhux *gugh*, ghax ngħidu *mgewhin*; *belt* u mhux *beld* (beled) ghax ngħidu *beltin*. L-s bejn żewġ vokali jew meta tmiss ma' konsonanti iebes (voiced) titlissen bħal *z*, iżda jiġi li xi whud ilissnu bl-s. Hekk xi whud ilissnu *pisijiet* u mhux *piżijiet*, *kasijiet* u mhux *każijiet*. Targa' hadd ma jlissen *każu*, iżda *kasu*. Eż: *Ma tajtx kasu*. Iżda mbagħad dejjem ilissnu *zgur* u mhux *sgur*, hlief meta ngħidu *sigur*. Fl-ortografija l-qadima nsibu li bosta mill-aħjar kittieba kienu jzommu l-s taljana, fosthom Ganni Vassallo.

RSIR—Għandha tinkiteb *sir* ghax ġejja minn *el-asir* fejn l-artiklu l-fil-Malti ngħaqad mal-kelma *asir* u saret *lsir*. Dan it-tagħqid ta' l-artiklu man-nom insibuh f'bosta kliem mill-Għarbi, mit-Taljan jew Sqalli, bħal *liżar* (*l-izār*); *ltim* (*el-jatim*); *lamtu* (*Pamido*), eċċ.

Nagħlaq dawn in-noti b'daqsejn ta' l'osservazzjoni u twissija lil xi whud mill-kittieba żgħażaġh li donnhom qegħdin jint lfu iżjed fuq xi rqaqat ta' uniformità fl-ortografija milli fuq il-għażla ta' kliem u l-konstruzzjoni ta' espressjonijiet li jiffurmaw il-qofol tal-letteratura maltija. Lil dawn ix-xorta ta' pedantiċi xtaqthom jifhmu illi kull ilsien miktub, fil-letteratura qadima jew moderna tiegħu, issibiu xi differenzi ekejka fl-ortografija ta' xi kliem, u l-lista ta' dawn hija hekk kbira li minnha tista' tgħaq-qad daqsxejn ta' librett ġmielu. Johnson stess, l-imsemmi lessikografu Inġliż, gie li f'xi kitba tiegħu, fl-istess ktieb, l-istess kelma jiktibha b'ortografija differenti. Ce ta pedanterija ortografika, nahseb li tagħmel iżjed hsara milli ġid, l-iktar f'letteratura bħalma hi tagħna li għadha tielgħa.

Tiegħek,

A. CREMONA.

LAQGHĦA AKKADEMIKA

"Il-Għaqda tal-Kittieba tal-Malti" għamlet Laqgħa Akkademika l-Hadd, 29 ta' April, 1945, il-Mużew, il-Belt. Inqrat kitba mill-aħjar, poezija u proża, li wriet ċar kemm l-Ilsien Malti qed jikber u jistagħna. F'il-poezija, rajna li l-poeti tagħna qed jingibdu shiħ lejn it-tifsila u x-xejra moderna ta' din il-fergħa tal-letteratura. Zgur li l-poezija tagħhom tista' titqiegħed fil-wisa' hdejn il-poezija kontemporaneja ta' pajjiżi barranin. Fil-proża wkoll niltaqgħu ma' qawwa ta' idijiet, ġmiel ta' xbi-hat, tpittir sabiħ ta' deskrizzjonijiet, u studji maħdumin bir-reqqa sew fuq xjenza kemm ukoll fuq storja.

Din kienet il-kitba li nqrat:

POEZIJA:

Dr. Rużar Briffa, B.Sc., M.D.:

Ant. Cremona:

Patr. G. Delia, S.J.:

Guże' Chetcuti:

Victor Apap:

Dr. Ant. Buttigieg, LL.D.:

Patri Valent. Barbara, O.P.:

Marju Agius:

PROZA:

Godfrey Zarb Adami:

Guże' Ellul:

Walter Zahra:

Dr. Guże' Galea, M.D., D.P.H.:

Il-Kotra u Jiena.
Soru.

Taħbit il-Qalb.

Iż-Żifna tal-Mewt, u Tweiid.

Mingħajr Ulied.

Il-Wied ta' l-Isperanza.

Ir-Rebbiegħa.

Qawsalla.

It-Trattat tal-Paċi.

Il-Għerf tal-Lum.

L-Ewwel Taqsima minn Rumanz.

Il-Frawli għat-Tfal.